

2024-től

érvényes
követelmények

KÖZÉPSZINT • SZÓBELI

Fráter Adrienne • Kottner Viktória

Érettségire készülök

FELKÉSZÍTŐKÖNYV
a szóbeli érettségi vizsgára

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
120 kidolgozott tételvázlat

M◊**ZAIK**

Szerzők: **Fráter Adrienne** • középiskolai tanár
Kottner Viktória • középiskolai tanár

Lektorálta: Zsótér Éva • középiskolai tanár

Felelős szerkesztő: Matyelka Tímea

Borítóterv: Szőke András

Tipográfia: Molnár Mónika

Műszaki szerkesztő: Farkas Ágnes, Katona Csaba, Vass Tibor

Anyanyelvi lektor: Varró Sándor

Fotók: shutterstock.com

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

A kötet hátsó borítójának belsején egyedi kód található, amelyet a www.mozaweb.hu oldalon aktiválhatsz. Az aktiválás hozzáférést biztosít a kiadvány elektronikus változatához a honlapon található feltételekkel.

ISBN: 978 963 670 000 3

Copyright: **Mozaik Kiadó - Szeged, 2024**

Kedves Diákok!

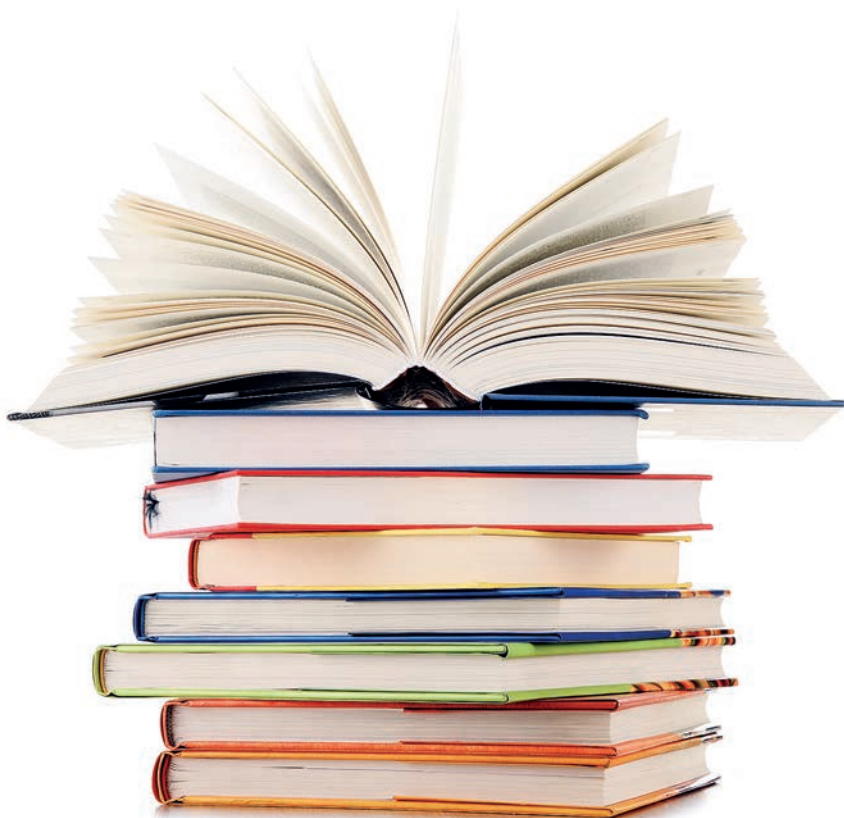
A kiadvány célja, hogy segítséget nyújtson a középszintű magyar nyelv és irodalom szóbeli érettségire való felkészüléshez. A könyvben található *80 irodalom* és *40 nyelvtan tétel* lefedi a középszintű érettségi témaköreit. Az egyes mintatételek az érettségi tételekhez hasonlóan épülnek fel: az irodalom tételekhez egy a témával kapcsolatos idézet, a nyelvi tételekhez pedig egy gyakorlati feladat kapcsolódik. Ezeket követi az egyes tételek részletes kifejtése. A *nyelvtan tételekben* megtaláljátok a gyakorlati feladat *megoldását* is, így tudásotokat próbára is tehetitek.

A fejeletvázlatok jól felépítettek, könnyen áttekinthetők, a legfontosabb fogalmakat, tartalmi elemeket kiemeltük a könnyebb tanulhatóság érdekében. Az érettségien elvárt ismeretek elsajátításához, felelevenítéséhez és rendszerezéséhez hatékony segítséget nyújtanak a tételekben található *táblázatok*, *fűrtábrák*, *gondolattérképek* és *szófelhők* is.

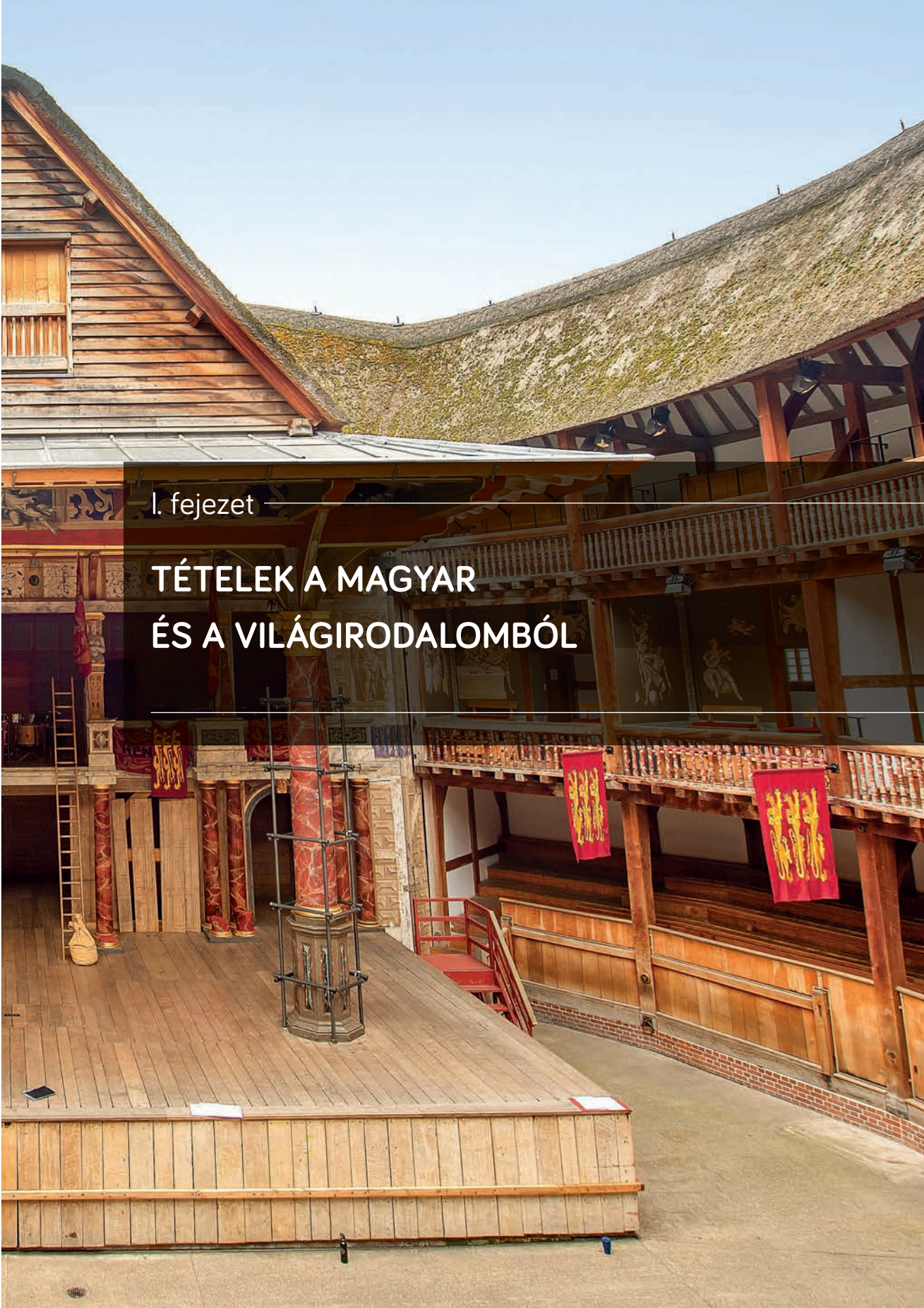
A magyar nyelv és irodalom szóbeli vizsga egy irodalom és egy magyar nyelvi tétel kifejtéséből áll. 15 perc áll rendelkezésetekre, hogy számot adjatok tudásotokról. A feleletre maximálisan 50 pont adható. Ezen belül az irodalom fejelet tartalmi minőségéért 25 pont, a magyar nyelv fejelet tartalmi minőségéért 15 pont, a két fejelet nyelvi minőségéért együtt 10 pont kapható.

Reméljük, hogy könyvünket haszonnal forgatjátok, és kidolgozott fejeletvázlatainkkal hozzájárulunk az eredményes felkészüléshez és a sikeres vizsgához.

A szerzők

I. fejezet

TÉTELEK A MAGYAR ÉS A VILÁGIRODALOMBÓL

A barokk eposz jellegzetességei - Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem*

FELADAT

Értelmezze Széchy Károly gondolatait! Feleletében térjen ki Zrínyi Miklós *Szigeti veszedelem* című művének keletkezési körülményeire, szerkezeti sajátosságaira, a főhős alakjának bemutatására, valamint az eposz műfaji jellemzőinek ismertetésére!

„[...] Zrínyi Miklós [...] önfeláldozása nem egyszerű vitézi tett, hanem nemzeti váltság, minek teljesítésére isten maga választja el; éppen azért hősi küzdelmébe nemes haláláig magasztos csodák szövődnek bele. S a történeti események ezzel elvesztik rideg és száraz színiüket, esetleges voltukat, mert a költő úgy szemeli ki, úgy rendez el, úgy hozza őket kapcsolatba, hogy nagy eszméjének és sajátos célzatának érvényesítésére az isteni beavatkozás eszközeiül szolgáljanak.”

(Széchy Károly)

FELELETVÁZLAT

A költő és hadvezér

- Zrínyi Miklós 1620-ban született Csáktornyan. **Hadvezér és költő**, ő az 1566-os szigetvári hős, **Zrínyi Miklós dédunokája**.
- A magyar **barokk** irodalom legjelentősebb képviselője, főműve, a *Szigeti veszedelem* pedig az első magyar eposz.
- Hamar felismerte, hogy a **török elleni harcot** vállalni kell, ezért nemcsak hadjáratot vezetett ellenük, de a török hódoltság megszüntetésére egész stratégiát dolgozott ki (*Az török áfium ellen való orvosság*).
- Az ideális hadvezérről (*Vitéz hadnagy*) és a korszerű hadviselésről (*Tábori kis tracta*) is jelentek meg **hadtudományi munkái**.
- A *Szigeti veszedelem* egyesíti a költő, a politikus és a hadvezér programját is.

Szigeti veszedelem

- Latin címe: ***Obsidio Szigetiana***.
- Zrínyi 1645-46 telén írta.
- Az **1566-os szigetvári ostrom** történetét dolgozza fel.
- A mű középpontjában dédapja áll, aki sikertelenül, de hősiezen igyekszik megmenteni Szigetvárt.
- **Szerkezete:**
 - **15 énekből áll**, 3 részre tagolódik:
 - I-VI. ének: az ostrom előkészületei;
 - VII-XIII. ének: az ostrom leírása;
 - XIV-XV. ének: a sziget-i hősök mennybemenetele.
 - 1566 strófából áll (utalva az ostrom évére).

- Ütemhangsúlyos verselésű, négyütemű 12-esekkel, bokorrímmel.
- **Barokk jellegét** erősíti, a valós történelmi eseményeket **vallásos**, néhol **misztikus szférába** emeli:
 - Isten megparancsolta Mihály arkangyalnak, hogy a pokolból egy fúriát küldjön Szulimánba (Alecto) → gerjessze haragra a szultánt a magyarok ellen.
 - A mártírhálalt halt hősokeket az eposz végén angyalok serege viszi a mennybe.
- A történelmi események a bibliai bűn - bűnhődés - bűnbocsánat motívumán keresztül értelmeződnek:
 - A **magyarok bűnösek** (letérés az igaz hitről, bálványimádás, erkölcsi romlás) → **törököket Isten küldte** ellenük **büntetésként**.
 - A **szigetiek mártírsága**, önfeláldozása hoz **bűnbocsánatot** a magyarság számára → **Zrínyi Krisztus követője** (imitatio Christi).

Zrínyi alakja

- Szigetvár kapitánya **athleta Christi** - Krisztus katonája. (A várvédők mentesek mindazoktól a hibáktól, bűnöktől, amelyek miatt az Isten bünteti a magyarokat.)
- A **törökök parancsot** teljesítenek, és csak a **túlerő** miatt győzhetnek. Ezzel szemben a **magyarok** mindenekelőtt a **keresztény hitet** és a **hazát védik**. (A király, a család, a személyes tisztesség és élet ezeknek rendelődik alá.)
- Zrínyi katonáihoz intézett buzdító beszédében, az ostrom alatti viselkedésében, majd mártírhálálában is azt képviseli: **a keresztény hit, a hősiesség és a hazaszeretet ereje legyőzheti a törököt**.

Eposzi kellékek

Az eposz üzenete

- Zrínyi a nemességet kívánja mozgósítani → összefogással, erkölcsi fölényel, vitézi erényekkel, bátorsággal, valamint hittel **a törököt ki lehet úzni** Magyarországról.

Weöres Sándor *Rongyszőnyeg*-ciklusa

FELADAT

Mutassa be Weöres Sándor lírájának jellegzetességét a *Rongyszőnyeg*-ciklus néhány szabadon választott darabja segítségével! Feleltében térjen ki az alábbi gondolatokra is!

„[...] olyan keleti filozófia itatja át, olyan habkönnyű metafizika jellemzi számtalan alkotását, amely csak mostanában nyert polgárjogot nálunk a tágabb szellemi életben [...].”

(Mórocz Zsolt)

„Az ég és föld közötti tér,
akár a fújtató,
üres és nem szakad be,
mozog és egyre több száll belőle:
kell rá szó, ezernyi;
jobb némán befelé figyelni.”

(Lao-ce: *Tao te King*)

FELELETVÁZLAT

Weöres Sándor költészete

- Az újkori magyar líra egyik számottevő mestere, a *Nyugat* harmadik nemzedékének tagja.
- Az igazi **költészet** szerinte egyszerre **szó**, **zene** és **kép** is.
- Verseiben nem nyújt racionális világmagyarázatot; sokkal inkább **hangulatok megragadásával közvetít** irracionális, **transzcendens érzéseket**.

Rongyszőnyeg-ciklus

- Az 1943-ban megjelent *Medúza* című kötet végén található. Az eredetileg 120 versből álló záróciklus végül 160-ra duzzadt az *Egybegyűjtött írásokban*.
- A keleti filozófiai irányzatok (**buddhizmus**, **taoizmus**), az európai hagyományok, de a magyar népdalok sajátosságai is megférnek bennük.
- A ciklus címe: rongy (apró, kevésbé értékes anyag, foszlány) és szőnyeg (átgondolt, tarka minták, színek, egység, érték) ellentétét az alcímbe sorolt műfajok támasztják alá: dalok, epigrammák, ütempróbák, vázlatok, töredékek.
- A mottó Mercurio monológja Mab királynőről, aki a 17. században több angol költőnél is a tündérek királynőjeként jelenik meg. Apró alakja, s a hozzá kapcsolódó **miniatűr elemek** utalhatnak a ciklus verseinek fantáziaképeire, rövid, álomszerű alkotásaira.
- A költeményekben megjelenő úgynevezett **játékversek** verszenéje önálló jelentésteremtő hatású (ilyen verseket találunk a *Magyar etüdök* ciklusában is).

4. vers (*Barátom, ki azt mondod...*)

- A versben nemcsak a kötetre jellemző könnyedség, **zeneiség**, **játékosság** jelenik meg, hanem a **filozofikus tartalom** is: középpontjában a **személyiség megismerhetőségének kérdése** áll.

Az emberi kommunikáció nem nyelvi jelei és kifejezőeszközei

FELADAT

Mutassa be a kommunikáció nem nyelvi kifejezőeszközeit az alábbi képek elemzésének segítségével!

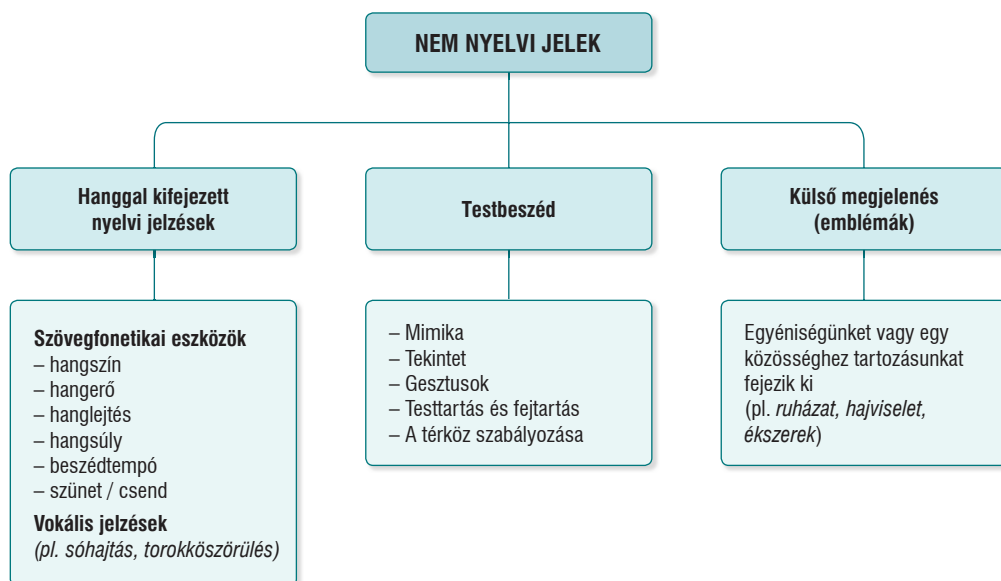

Nyelvi (verbális) és nem nyelvi (nonverbális) jelek a kommunikációban

- A nyelvi jelek mellett üzeneteink átadására **nem nyelvi jeleket** is használunk. Ezek lehetnek
 - **vizuális jelek:** írásos megnyilatkozásokban (pl. a szöveg elrendezése, az írásjelek, emotikonok) vagy szóbeli megnyilatkozásokban (pl. arcjáték);
 - **hangjelek:** pl. köhintés, a hangerő megemelése.
- A nem nyelvi jelek az üzenetek jelentését és hitelességét is befolyásolják.

Nem nyelvi jelek és kifejezőeszközök a szóbeli kommunikációban

- A nyelvi és nem nyelvi jelek **összefonódnak** a szóbeli kommunikáció során. Együttesen juttatják kifejezésre gondolatainkat, szándékainkat, érzelmeinket, viszonyulásunkat az üzenetünk tartalmához, valamint a befogadóhoz:
 - **hangsúlyozhatják**, kiegészíthetik, **helyettesíthetik** a közlő mondanivalóját;
 - ugyanakkor **meg is kérdőjelezhetik** a nyelvi közlés hitelességét.
- A nem nyelvi jelzések jó részét ösztönösen használjuk, így hajlamosabbak vagyunk inkább ezeknek hinni.
- Egy részük velünk született (pl. bánat, harag jelzései testtartásban, mimikában), más részüket környezetünket utánozva tanuljuk (pl. kézfogás).

LEHETSÉGES MEGOLDÁS

1. kép

A képen nagy valószínűséggel egy pár látható vita vagy veszekedés közben.

Mimika és tekintet: Nem néznek egymásra, a férfi az arcát a kezével eltakarja, a nő szeméből és a feszült állkapcsából talán dühöt és csalódottságot lehet leolvasni.

Gesztusok és testtartás: A férfi a nő felé fordul, aki viszont vállával, hátával elfordul a férfitől, a férfi háta görnyedt, arcát eltakarja, ami kétségbeesést fejez ki, a nő keresztbe fonja a karját, ami elutasítást jelez.

Térköz: Közel ülnek egymáshoz, tehát viszonyuk bizalmas, ebből lehet következtetni közeli kapcsolatukra.

Külső megjelenés: A koruknak megfelelő, divatos, fiatalos.

2. kép

Egy idősebb és egy fiatalabb nő (nagy valószínűséggel anya és lánya) bizalmas beszélgetése látható a képen.

Mimika és tekintet: Mindkét résztvevő mosolyog, arckifejezésük nyugodt, az idősebbik a fiatalabbat nézi, és bár a fiatalabb a tekintetét másfelé fordítja, ez nem fejez ki elutasítást.

Gesztusok és testtartás: Az idősebbik átöleli a fiatalabbat, fejével és testével felé fordul. A fiatalabbik ezt nem viszonozza, és a kezét összekulcsolja az ölében, vállát picit felhúzza, ezzel akár a tartózkodását vagy zavarát is kifejezheti, viszont a törökülés közeli viszonyt és bizalmat fejez ki.

Térköz: Egyértelműen bizalmas viszony, hiszen szorosan egymás mellett ül a két fél.

Külső megjelenés: Az idősebbik ruházata és frizurája divatos, de laza. A fiatalabbik a tizenévesek divatját követi, de visszafogottan, így az egyéniségükre a külső megjelenésükből nehéz következtetni.

A szavak csoportosítása hangalak és jelentés alapján (egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés)

FELADAT

Mutassa be a szavak csoportjait a hangalak és a jelentés viszonya alapján! Feleletéhez kapcsolja hozzá példának az alábbi, nyelvi humoron alapuló szövegeket!

1

3

„Tőled rohan a harisnyán a szem le.
Becsípsz és kiakadsz mint a cipzár:
Vándorló zokni: felbukkansz hetente,
lehet, hogy volt párja, de nincs már.
Az vagy nekem, mi rég nem kéne légy,
lengő papír, én meg rászállva légy.”
(Tóth Krisztina: Az vagy nekem...)

4

Egy kád meleg tengerben
lubickol a egysejtem.
Hogy mi lesz még belőlem,
szerencsére nem sejttem.
(Darvas László: Az egysejtű éneke)

Nyelvi jelek: hangalak és jelentés

- A szavak nyelvi jelek. Három összetevőjük
 - a **jeltest**, azaz egy érzékszervekkel felfogható valóságdarab → a nyelvi jeleknél a hangalak;
 - a **jelölt**, azaz egy olyan valóságdarab, amelyre a jeltest utal;
 - a **jelentés**, azaz a jeltest és a jelölt közötti kapcsolat.
- A nyelvi jelek többsége szimbolikus: a jeltest és a jelölt közötti viszony társadalmi megegyezésen alapul.
- Kivétel a hangutánzó és hangfestő szavak csoportja, amelyek esetében a jeltest hasonlít a jelölthez → ikonikus jelek.

A SZAVAK CSOPORTOSÍTÁSA HANGALAK ÉS JELENTÉS SZERINT		
Hangutánzó szavak	A hangalak különböző eredetű és természetű hangokat utánoz (pl. állathangok, zörejek).	<i>ropog, reccsen, ciripel, miákol, dorombol</i>
Hangulatfestő szavak	A hangalak mozgást, cselekvést vagy tulajdonságokat érzékeltet hangzás által.	<i>szöszmötöl, rebben, battyog, gunnyaszt, bizsereg</i>
Egyjelentésű szavak	A hangalak csak egyetlen jelöltre mutat, egyetlen jelentést idéz fel.	<i>tértivevény, keresztrejtvény, metafora</i>
Többjelentésű szavak	Egy hangalak több egymással valamilyen módon összefüggő jelöltre mutat → több egymással összefüggő jelentés kapcsolódik hozzá.	<i>világos, láb, vírus, kapocs, kiköt, csillag, éles</i>
Azonos alakú szavak (homonimák)	Egy hangalakhoz különböző jelentések kapcsolódnak úgy, hogy nincs köztük összefüggés. A nyelvtani homonimák a toldalékos szavak véletlen egybeesései.	<i>szán, ír, link, övét, légy, sörét</i>
Rokon értelmű szavak (szinonimák)	Különböző hangalakokhoz hasonló jelentés tartozik. Típusaik: <ul style="list-style-type: none"> a két hangalak ugyanannak a dolognak a különböző elnevezése; a két rokon értelmű szó jelentése között fokozati, szemléletbeli, hangulati különbség van. 	<i>öreg - idős - koros nevet - kacag, írás - firkálmány</i>
Hasonló alakú szavak (paronimák)	Hasonló hangsorhoz eltérő jelentés társul → összekeverhetők.	<i>egyhangúan - egyhangúlag, helység - helyiség, fáradság - fáradság</i>
Ellentétes jelentésű szavak (antonimák)	A két szó jelentés alapján szembeállítható egymással.	<i>alul - felül, érett - éretlen, boldog - boldogtalan</i>

MEGOLDÁS

Képek

A humor forrása a többjelentésű szavak használata: két különböző, de egymással összefüggő jelentés az első esetben, a második esetben pedig a szófajjal való játék: pusztá mint főnév és mint melléknév.

Tóth Krisztina-vers

A szöveg a többjelentésű szavakkal (*szem, becsípsz, kiakadsz, párja*) való játékra épül, és itt a jelentést árnyalja az is, hogy a *becsípsz* és *kiakadsz* inkább a szlengben használatosak. Az utolsó két sor rímpárja az azonosalakúságra épül, ugyanaz a hangsor van rímhelyzetben, csak a jelentésük különbözik.

Darvas László-vers

Szintén az azonosalakúsággal játszik, a *sejt* szó két, egymással össze nem függő jelentésével (főnév és ige). Az azonos alakú szavak itt is rímhelyzetben vannak.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
-----------------	---

I. TÉTELEK A MAGYAR ÉS A VILÁGIRODALOMBÓL

1. témakör • Életművek a magyar irodalomból. Kötelező szerzők

1. A reformkor, illetve a romantika tartalmi és formai sajátosságai Vörösmarty Mihály ódáiban	6
2. Létkérdések és boldogságkeresés Vörösmarty Mihály <i>Csongor és Tünde</i> című drámai költeményében	8
3. Petőfi Sándor komikus eposza, <i>A helység kalapácsa</i>	10
4. Petőfi Sándor hitvesi költészete	12
5. Petőfi Sándor forradalmi látomásköltészete	14
6. Hasonlóságok és különbségek Arany János Toldi és Toldi estéje című művében	16
7. Arany János balladaköltészete	18
8. Arany János - Az Őszikék-korszak lírája	20
9. Romantika és realizmus, motívumok és emberi sorsok Jókai Mór <i>Az arany ember</i> című regényében	22
10. A mikszáthi novella jellegzetességei - <i>A jó palócok</i>	24
11. Látszat és valóság Mikszáth Kálmán <i>Beszterce ostroma</i> című regényében	26
12. Herczeg Ferenc történelmi regénye, <i>Az élet kapuja</i>	28
13. Életérzések, témák és szimbólumok sokszínűsége a pályakezdő Ady Endre verseiben	30
14. Ady Endre szerelmi lírája	32
15. Ady Endre háborúellenes költészete	34
16. A közösségi szerepvállalás kialakulása Babits Mihály lírájában	36
17. Babits Mihály kései költészete - Az elmúlással való szembenézés versei	38
18. <i>A Jónás könyve</i> mint Babits Mihály önértelmezése	40
19. A lírikus Kosztolányi Dezső - <i>A szegény kisgyermek panaszai</i>	42
20. A kiszolgáltatottság, a közömbösség, valamint a részvét és szánalom hiányának problémái Kosztolányi Dezső <i>Édes Anna</i> című regényében	44
21. A novellaíró Kosztolányi Dezső - Esti Kornél-történetek	46
22. József Attila gondolati költészetének logikai és stilisztikai sajátosságai	48
23. József Attila tájversei - jellegzetességek, motívumok	50
24. József Attila létösszegző versei	52

2. témakör • Szerzők, művek, korszakok a régi magyar irodalomból a 18. század végéig. Választható szerzők

25. Humanista értékszemlélet Janus Pannonius epigrammaköltészetében	54
26. Témák sokszínűsége Balassi Bálint költészetében	56
27. A barokk eposz jellegzetességei - Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>	58
28. Műfaji sokszínűség Mikes Kelemen <i>Törökországi levelek</i> című művében	60
29. A stílus és a tartalom harmóniája Csokonai Vitéz Mihály verseiben	62

3. témakör • Portrék, metszetek, látásmódok a 19-20. század magyar irodalmából. Választható szerzők

30. Az elégikus létszemlélet Berzsenyi Dániel költészetében	64
31. A múlt, a jelen és a jövő megjelenítése Kölcsey Ferenc verseiben	66
32. A magyar realista próza kiteljesedése Móricz Zsigmond novelláiban	68
33. Az emlékezés mint szervezőelv Krúdy Gyula Szindbád-novelláiban	70
34. Tóth Árpád impresszionista hangulatlírája	72
35. A humor nagymestere: Karinthy Frigyes	74
36. A világ kaotikussága Szabó Lőrinc bölcséleti verseiben	76
37. Az idill és a halál képei Radnóti Miklós lágerverséiben	78
38. Weöres Sándor <i>Rongyszőnyeg</i> -ciklusa	80
39. Erkölcsi kiállítás Illyés Gyula <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> című versében	82
40. Pilinszky János lírájának jellegzetességei	84
41. Az értékőrzés mint költői magatartásforma Nagy László verseiben	86
42. Emigráns líra a második világháború után: Márai Sándor	88
43. Sajátos műfaj, sajátos tartalom – Örkény István: <i>Egyperces novellák</i>	90
44. Sajátos elbeszélői nézőpont és értelmezés Ottlik Géza <i>Iskola a határon</i> című regényében	92
45. A nevelődési regény újszerű felfogása Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regényében	95

4. témakör • Metszetek a 20. századi délvidéki, erdélyi, felvidéki és kárpátaljai irodalomból

46. A hagyomány és az újítás Kányádi Sándor költészetében	98
47. Az életöröm és az elégikus hang kettősségének megjelenése Áprily Lajos költészetében	100

5. témakör • Művek a kortárs magyar irodalomból

48. A költői kifejezőmódok változása az utóbbi évtizedek magyar irodalmában – Varró Dániel költői világának sajátosságai	102
49. Tóth Krisztina: <i>Pixel</i>	104
50. A 20. század végének társadalmi kor/körképe – Spiró György: <i>Prah</i>	106
51. A regényírás hagyományainak tisztelete és a tartalmi-formai újítás együttes jelenléte Géczi János <i>Viotti négy vagy öt élete</i> című művében	108

6. témakör • Művek a világirodalomból

52. A <i>Biblia</i> kultúrtörténeti jelentősége	110
53. A homéroszi eposzok világa	112
54. A 19. századi orosz irodalom jellegzetes típusa: Anyegin, a „felesleges ember”	114
55. A francia realista regény – Stendhal: <i>Vörös és fekete</i>	116
56. Sajátos jellemábrázolás az orosz realizmus irodalmában	118
57. A 19. század második felének francia lírája – Baudelaire, Verlaine és Rimbaud költészete	120
58. Thomas Mann <i>Mario és a varázsló</i> című elbeszélése mint erkölcsi példázat	122
59. A bizonyosságtudat elvesztése, az elidegenedés megjelenése Franz Kafka <i>Az átváltozás</i> című elbeszélésében	124

7. témakör • Színház és dráma

60. A színjátszás kezdetei - Szophoklész: <i>Antigoné</i>	126
61. Az angol reneszánsz dráma és színház - William Shakespeare: <i>Romeo és Júlia</i>	128
62. A francia klasszicista dráma - Molière: <i>Tartuffe</i>	130
63. A magyar színjátszás kialakulása - Katona József: <i>Bánk bán</i>	132
64. Nemzeti irodalmunk drámai költeménye: Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> I.	134
65. Nemzeti irodalmunk drámai költeménye: Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> II.	136
66. Idealizmus és élethazugság kettőssége Henrik Ibsen <i>A vadkacsa</i> című drámájában	140
67. Csehov és a drámaiatlan dráma	142
68. Az erkölcsösség megjelenési formái Bródy Sándor <i>A tanítónő</i> című színművében	144

8. témakör • Az irodalom határterületei VAGY Regionális irodalom

69. A fantasy zsánérirodalom jellemzői Norbert Winney műveiben	146
70. A megfilmesített irodalom - Örkény István: <i>Tóték</i>	148
71. <i>A Morgue utcai kettős gyilkosság</i> - a krimi műfaji jellemzői	150
72. A sci-fi műfaji jellemzői	152
73. Egy formabontó, modern költészeti stílus - a slam poetry	154
74. Szeged szülötte: Juhász Gyula	156
75. Baka István korai költészetének szerepversei	158

Értelmezési szintek, megközelítések

76. Az évszaktoposz a magyar irodalomban	160
77. A kerttoposz a magyar irodalomban	162
78. Az óda műfajának irodalomtörténeti hagyományai, változásai	164
79. A hagyományos művészeti formák felbontása - az avantgárd	166
80. A szonett műfajának irodalomtörténeti hagyományai, változatai	168

II. TÉTELEK MAGYAR NYELVBŐL

1. témakör • Kommunikáció

1. A kommunikációs folyamat tényezői, célja, funkciói és összefüggésük	172
2. A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció	174
3. Az emberi kommunikáció nem nyelvi jelei és kifejezőeszközei	176
4. Sikeres nyelvhasználat: a beszédaktusok és az együttműködés elve	178
5. Tömegkommunikációs műfajok	180

2. témakör • Nyelvtörténet

6. Változás és állandóság a nyelvben	182
7. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bemutatása	184
8. A magyar nyelvtörténet korszakai	186
9. A nyelvtörténet forrásai: kézirásos és nyomtatott nyelvemlékek	188
10. A nyelvújítás lényege és jelentősége	190

3. témakör • Ember és nyelvhasználat

11. A nyelv mint jelrendszer	192
12. A nyelvváltozatok rendszere, a nyelv vízszintes és függőleges tagolódása	194
13. Az egynyelvű szótárak	196
14. Nyelvünk helyzete a határon túl	198
15. Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre	200

4. témakör • Nyelvi szintek

16. A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggései	202
17. A morféma, szóelemek szerepe és helyes használata a szóalak felépítésében, a szószervezetek alkotásában	204
18. A tulajdonképpeni alapszófajok	206
19. Az igenevek és a névmások	208
20. A viszonyszók és a mondatszók	210
21. A szószervezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik	212
22. A magyar helyesírás rendszerszerűsége	215
23. A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai	216

5. témakör • A szöveg

24. A különféle szövegek felépítése, egységei	218
25. A szövegkohézió, a témaháló és a cím	220
26. Nyelvhasználati szinterek szerinti szövegtípusok	222
27. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra	224
28. Szövegek jellemzőinek megfigyelése	226
29. A szövegértés technikája. Olvasási típusok és stratégiák	228

6. témakör • A retorika alapjai

30. A retorika mint a meggyőzés művelete a gondolatközlésben	230
31. A klasszikus szónoki beszéd szerkezete. A beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig	232
32. Az érv felépítése és az érvtípusok	234
33. A kulturált véleménynyilvánítás és vita gyakorlata	236
34. A kiselőadás és a vizsgafelelet elkészítésének menete és felépítése	238

7. témakör • Stílus és jelentés

35. Jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. bizalmas, közömbös, választékos), felismerése, hatásának elemzése	240
36. Stílusérték (alkalmi és állandó), stílushatás	242
37. A szavak csoportosítása hangalak és jelentés alapján (egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés)	244
38. Az egyszerűbb szóképek: hasonlat, metafora, metonímia	246
39. Az egyszerűbb alakzatok: felsorolás, ismétlődés, ellentét, gondolatritmus	248
40. A közélet szinterei, a közéleti és a hivatalos stílus kritériumai, stílárius kötöttségei	250